

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1521. usque ad annum 1525

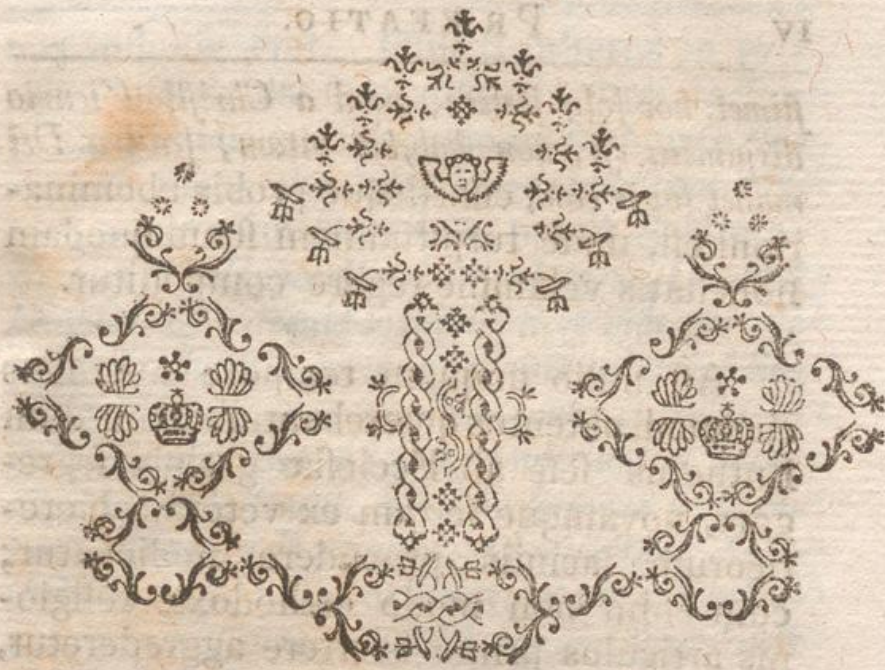
Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1769

VD18 90118472

Præfatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66495](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66495)

PRÆFATIO.

Tanta, benevole Lector, fuit omni tempore a vera atque avita fide defectionis ignominia, ut cuncti Novatores atque hæresum Architecti millenos, eosque mendaces ac fucatos abjectæ Religionis prætextus causasque, quibus hanc a se labem avertant, suamque perfidiam honestent, quærere, excogitare ac venditare fuerint coacti. *Quisquis enim, inquit S. Augustinus (a) ab Ecclesia Catholica fuerit separatus, quantumlibet laudabiliter se vivere existimet,*

(a) Epist. 152. ad Donat.

stimet, hoc solo scelere, quod a Christi Vicario disjunctus est, non habebit vitam, sed ira Dei manet super eum, cunctisque probis abominationi est, unde turpitudinem suam quodam honestatis velamine tegere compellitur.

Ast nullo unquam tempore operosius ejusmodi obtentus quærebantur, quam dum Lutherus sese ab Ecclesiæ gremio segregare, novamque sectam ex veterum hæreticorum laciniis procudere moliebatur; cum enim non modo orthodoxæ religionis articulos primo evertere aggrediretur, sed crescente sensim petulantia etiam fidem per liberam ac solemnem votorum sponsonem Deo datam sacrilegis quoque nuptiis violare tentaret, atque insuper errores, qui non ita pridem non modo a summis Pontificibus, sed etiam ab Universalibus Conciliis communi totius Ecclesiæ suffragio damnati fuerant, resuscitaret, novam ejusmodi rebellionem honesto pietatis fuculo colorare hoc opus, hic labor erat, præcipue cum ægre sanis mentibus persuasum esse potuerit, quod tantæ novitatis Auctor vere Apostolus a Deo missus esset, qui non nisi effræni sua scriptitandi ac sentiendi libidine & vehementia, nec non inflatæ scientiæ rumore sese celebrem reddiderat, cetera autem publicis flagitiis, insana rabie, turpiloquiis, ambitione, impudicitia, superbia nunquam audita, aliisque sceleribus

bus

bus infamis erat. Hinc Lutherus in primis defectionis suæ auspiciis studiose sub pietatis, zeli, ac submissionis schemate venenum suum occultare satagebat; nec miram *omnis enim Hæreticus, inquit S. Hieronymus (b) Hypocrita est, aliud agens, & aliud simulans, & quicquid loquitur, licet videatur esse sapientia, stultitia tamen est; vere enim insidiatur cor hæreticorum omnibus, quos decipit: hi nunquam claudunt, sed semper aperiunt os suum: aliud in corde tenent, aliud in sermone pollicentur. Pietatem loquuntur, & occultant Antichristum (c).* Hallucinantem vero Lutherum progressu temporis strenue adjuvabant ejusdem Sectatores, qui cunctos calumniarum ac mendaciorum fontes exhaurire cogebantur, ut rudis plebeculæ ac pie sentientium oculos glaucomate perfringerent, ne se ab hoc Pseudo-Evangelista deceptos, atque a vera fide nequiter avulsos cerneant. Igitur eorum nonnulli clamabant, corruptam esse fidei integritatem, eo quod Clerici potestatem externam in Sacra per Hildebrandi seu Gregorii VII. superbiam ac crudelitatem sibi arrogassent, cum tamen, inquiebat illi, in primitiva Ecclesia per octo omnino sæcula Ecclesiasticis ac Pontificibus non nisi simplex docendi, monendi, atque a cætu excludendi potestas fuisset

a 3 propria,

(b) In Isaiam cap. 9. tom. 5.

(c) Idem in psalm. 5.

propria, semper sæculari potestati subiecta. Criminabantur alii, quod Curia Romana avaritiæ, ambitionis, atque arrogantiae haud ultra tolerandæ maculis fœde fuerit deformata, atque ipsimet summi Pontifices immodicam tyrannidem in fidelium conscientias exercuerint, & supremam in Principes potestatem sibi arrogarint, necnon juribus Sacrorum abusi fuerint. Spargebant alii, quod a Romana Ecclesia sese segregandi necessitatem ipsis imposuerint novi quidam ritus contra veteris Ecclesiæ usum, & priscorum Canonum voluntatem vitio temporum, ac Pontificum insolentia recepti, atque intrusi. Non deerant alii, qui nefandæ hujus defectionis causam ex eo petebant, quia potestas politica cum dignitate Episcopali, necnon facultates, opesque cum ipso Sacerdotio fuerint conjunctæ; *inde vero*, inquit Adamus Rechenbergius Protestantum Theologus ac Misniensis Canonicus (d) *tria successu temporis in Ecclesia & Republica mala valde noxia orta suere, de quibus multæ passim querelæ ante reformationem motæ sunt. Unum fuit corruptio Christianæ doctrinæ; alterum peruersa Ecclesiæ disciplina, morumque pravitas; tertium tyrannicum Ecclesiæ Regimen a Pontifice Romano, oppressa Ordinum Germanicæ libertate, stabilitum.* Omni-

(d) In Lineamentis Philosoph. Civilis p.3. cap. 15. §. 2.

folemne fuit, sub ementito Ecclesiæ disciplinam emendandi, abususque tollendi obtentu suam hæresin occultare, postmodum vero aucta libertate sani dogmatis triticum sub fictitio zizania eradicandi zelo palam evellere, ac demum eorum erroribus vel armorum potentia, vel Principum auctoritate, vel Magistratum socordia invalescentibus, ipsum suave Christi, Ecclesiæ, ac summi Pontificis jugum penitus excutere. Ita denique sub ementito reformationis fervore crescunt Novatorum errores; *habent enim, inquit D. Gregorius (e), hæretici hoc sibi proprium, quod in eo gradu, in quo de Ecclesia exeunt, diu stare non possunt, sed ad deteriora quotidie ruunt, & sentiendo pejora, in multis se partibus scindunt, atque a semetipsis plerumque longius confusionis suæ altercatione dividuntur.*

Simulatum hunc reformandi ardorem ipse etiam Martinus Lutherus præferre gestiebat; hic enim ovina abusus carpendi pelle contactus tanquam lupo rapax Ecclesiam invasit, occasione studiose quæsitâ, atque opportune captata ex quibusdam corruptelis, quæ in promulgandis Indulgentiis a Leone X. Papa concessis forte irreperant. Igitur hic *Vir plane eximius ac præstantissimus*, prout eum Puffendorffius immerito appellat, Ecclesiam tanta labe inquinata-

(e) S. Gregorius lib. 3. Moral. cap. 19.

quinatam cum cerneret, reformationem inchoavit, necnon, si tamen ulla fides Philippo Andreæ Oldenburgero Juris Consulto habenda est (f), Ecclesiam, quam initio luteam accepit, decedens *marmoream* posteris reliquit, atque divini Spiritus aura afflatus, ansaque ex *thraſonicis indulgentiis* non tam sponte arrepta, quam ab ipsis Pontificiis propemodum obtrusa *heroicum reformationis opus* aggressus est, atque Evangelii puritatem toto mundo fremdente & fremente sine ulla vi externa *solo calamo* mirabiliter (si Superis placet) Spiritus sancti gratia propagavit juxta illum versiculum:

*Lutherus decimum confecit strage Leonem,
de clava noli quærerere : penna fuit.*

Ita vero thraſonice tubam inflare coguntur novi hi Reformatores, ut perfidiosæ defectionis suæ ignominiam tegere valeant. Attamen, *quid opus est*, inquit D. Augustinus
ad

(f) Hic idem Auctor egregium dignumque labore suo minerval accepit teste Christiano Theophilo Jöcher in seinem compendiösen gelehrten Lexicon, ubi V. Oldenburger hæc leguntur: Er mußte einstens zwöy Blätter von seinem Itinerario Germaniæ, worinnen er etwas nachtheiliges von einem gewissen Fürsten und dessen Liebes-Affairen geschrieben, zur Strafe auffressen, und noch darzu mit einer trockenen Prügel-Suppe verlied nehmen müssen.

ad Orofium, *ire per amputandos ramos loquaciffimi erroris, cujus radicem effodere, atque extirpare compendium est*; quapropter firmo pariter rationis compendio novæ hujus sectæ radix evellitur, quamprimum ostensum fuerit, quod Lutheri ausus non modo fallax fuerit nequitiae, superbiae, vitæque licentioris velamen, sed ipsa etiam reformatio ab eodem attentata nonnisi fictitia, atque iniqua usurpatio dici mereatur.

Enimvero facili admodum negotio luculenter demonstrari potest, quod Lutherus nequaquam sincero purioris doctrinæ zelo, atque ordinato abusus tollendi studio animatus prætenfæ reformationis suæ opus fuerit aggressus. Haud inficias ire volo, quod tempore Leonis X. vel in publicandis Indulgentiis, vel in exigendis fidelium subsidiis ex quorundam Prædicatorum errore & ignorantia, vel etiam ex Ministrorum culpa nonnulli abusus irreperint, imo si ita lubet, Protestantibus concesserim, etiam ante Leonis tempora jamjam ejusmodi corruptelas inolevisse: cur autem tum primum Lutheri zelus exarsit, quando ei, sui que Ordinis Fratibus hæc indulgentias promulgandi munus non fuit demandatum, sed Dominicanis commissum? cur hosce abusus esse eliminandos non inclamabat, dum id munus atque subsidiorum exactio adhuc per Ordinis sui Alumnos gerebatur?

cur

cur primum accepta repulsa, divina aura afflatus Ecclesiam ab hac labe repurgare molitus est? Nempe sibi suoque Ordini quamdam captandæ gloriæ occasionem fuisse præreptam dolebat: igitur invidia atque ambitio ad temerarios hosce prætensæ reformationis ausus Luthero stimulos subdidit: is nempe prætensum lucrum suis sublatum, atque in alios translatum ægerrime ferebat, & forte antea ipse suppositæ negotiationis particeps erat: hinc illæ lacrimæ, quas nullatenus deplorandus Ecclesiæ status, sed avaritia alimento suo destituta, sed invidia ex aliorum gloria magis enutrita hosce planctus ac vindictam Luthero extorsit: hæ igitur primæ ac genuinæ erant causæ, quibus incitatus Lutherus prima reformationis Ecclesiæ consilia agitare cæpit, eadem vero demum excoquit *præservidum Lutheri ingenium*, contentiosa vanitas in propugnando quod semel ceperat, proposito, necnon superba errorem etiam agnitum non revocandi obstinatio, ac denique furiosa vindictæ cupiditas, qua post errorem suum ab Ecclesia damnatum acrius flagrabat. Nonne has ipsas prætensæ reformationis causas de suo Magistro præfatus Oldenburgerus ultro fatetur, dum ait: *Provocavit ad Pontificem, necnon ad Concilium, excommunicatus, & præservida severitate irritatus Lutheri animus, omnino a Romana Ecclesia se separavit, Leonem Anti-Christum prædicavit, ejus Diploma,*

ma, jusque ipsum Pontificium Wittembergæ inflammam projecit, addens illud Samsonis heroicum: quemadmodum fecerunt mihi, ita feci eis. Num hæc verba Christianam mansuetudinem totius Christi Ecclesiæ reformatore dignam produunt? nonne aperte effrænem ulciscendi libidinem, odium, ac proterviam manifestant? Itaque reformatio abusu, quos in Romana Ecclesia Lutherus carpebat, nonnisi vanus erat prætextus: genuina autem caussa latebat in ejus invidia, ambitione, ac vindicandi cupidine.

Demus tamen, quod Lutherus vere sibi persuasum habuerit, quod Ecclesia labe sit infecta, atque abusus in eam tum temporis diuturnitate, tum Pastorum incuria irrepserint, necnon ex impura Romanorum Pontificum doctrina disciplinæ, ac dogmatum corruptela, morumque perversitas in membra redundarit, demus hæc interim; quis vero ad restaurandam imo ad erigendam novam Ecclesiam præ ceteris vocavit Lutherum tanquam Apostolum & Evangelistam a Deo missum, cum tamen nemo prædicandi, multo minus totam Ecclesiam reformandi potestatem habeat, nisi ad hoc munus teste Apostolo Rom. 10. v. 15. missus sit a Deo: quo autem signo ac testimonio Lutherus docere poterat, quod vel ab ipso Deo, vel a legitimis Ecclesiæ Prælatibus potius quam Calvinus, Zwinglius, Socinus &

& alii quicumque Hæresiarchæ fuerit vocatus, cum tamen iidem se etiam a divino Spiritu ad tollendos abusus atque emendam Christi Ecclesiam suscitatos palam jactitarint, suosque errores non minus ac Lutherus quibusdam Sacræ Paginæ textibus confirmare conati sint? quodnam, amabo, argumentum Luthero suffragabatur, vi cuius comprobare poterat, Ecclesiæ Romanæ tum reformandæ munus sibi a Deo specialiter præ ceteris omnibus sectis, quas ipsemet tanquam hæreticas abominabatur, fuisse delatum, ejus quoque vocationem præ aliarum hæresum Præconibus fuisse legitimam, se quoque legitimum existere Apostolorum successorem, apud se potius, quam apud alios quoscunque diversæ sectæ hæreticos purum inveniri Dei Verbum, validamque Sacramentorum administrationem? Num vel unicum ostendere poterat legitimæ vocationis notam ac prærogativam, qua omnes ceteros Sectarum Architectos atque Auctores, qui se pariter a Deo missos jactabant, diversa tamen ab eo dogmata ex iisdem corruptis fontibus tradebant, antecellere crederetur? Ubi est insignis illa vitæ sanctimonia, ubi miracula, quæ ejusmodi specialem vocationem testatam redderent? si miracula ab Apostolis & Martyribus in primitiva Ecclesia jamjam patrata sufficere arbitratus est, quo firmiori argumento comprobatum reddit, quod hæc eadem

eadem miracula potius in suæ Sectæ, quam in Arianæ, Calvinianæ, Anabaptisticæ, Socinianæ &c. confirmationem fuerint perpetrata? Fateatur ergo Lutherus, quod vel ipse non minus, quam ceteri quoque hæreticorum Coriphæi ex sola invidiæ, vindictæ, ac propriæ voluntatis libidine incensus reformandi munus sibi arrogaverit, vel quod inter viva novæ suæ Ecclesiæ membra etiam illos aggreget, qui quædam dogmata suis contraria adstruunt, alia vero negant, quæ tamen ipse tanquam ad salutem omnino necessaria venditat, vel denique admittat, quod Deus in falsi dogmatis confirmationem miracula per Apostolos & sanctos Martyres patravit.

Denique si re ipsa Lutherus ad restaurandam Christi Ecclesiam vocatus fuit, necesse erat, ut hoc opus veritatibus per Dei Verbum revelatis consonum foret, oportebat etiam, ut novæ hujus reformationis articuli nequaquam divinis Literis adversarentur: cur autem Lutherus ad stabilienda sua dogmata ipsi scripto Dei Verbo violentas injicere manus, illudque quædam addendo, alia detrahendo corrumpere cogebatur. Si nova ejus doctrina Sacri Codicis veritati consona est, cur textui D. Pauli, *arbitramur justificari hominem per fidem sine operibus* addidit particulam *solam* (g) num
a Deo

(g) Tom. 4. Witt. Germ. in literis de sua versione Bibliorum.

a Deo vocatus credatur ille, qui pro hujus temeritatis excufatione arrogantius dicit: *Si Papista multa vult garrere de hac voce sola, ei confestim respondeto: Doctor Martinus Lutherus vult sic habere, Papista & Asinus unum est &c. Sic volo, sic jubeo. Cur in textu D. Petri: Satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis, cur, inquam, expunxit illa verba bona opera? Suam ergo non Divini Verbi doctrinam proposuit Lutherus; non ergo ad Christi Ecclesiam per Christi verba reformandam a Deo missus est. Nimirum, hæreticus, ut ait S. Ambrosius (h) quia propria quis auctoritate non potest, ad victoriam verba legis adulterat, ut sensum suum quasi verba legis asserat. Quapropter apposite inquit S. Hilarius ad Constantium Augustum de Hæreticis: *Scripturas sine sensu loquuntur, fidem sine fide prætendunt. Ast Scripturæ non in legendo sunt, sed in intelligendo.* Verum quid plura, nonne ipse Lutherus de legitima sua vocatione dubitasse videtur? quo enim spectant illa ejus verba: *Hæc res, nempe prætensæ suæ reformationis negotium, nec propter Deum cœpta est, nec propter Deum finietur?* Nonne ipse ingenuè fatetur, quod ejus reformatio opus fuerit temerarium: *Solus primus eram, inquit Lutherus, & certe ad tantas res tractandas ineptissimus, & indoctissimus:**

(h) in cap. 5. ad Roman, de Hæret,

mus : casu enim non voluntate, nec studio in has turbas incidi, Deum ipsum testor (i) nonne alibi suum dubium his verbis declarat : Quoties mihi palpitavit tremulum cor, & reprehendens objecit eorum fortissimum & unicum Argumentum : Tu solus sapias ? totne errant universi ? tanta sæcula ignorarunt ? Quid si tu erres, & tot tecum in errorem trahas damnandos æternaliter ? Si se a Deo missum, suamque doctrinam ab antiqua alienam non fuisse scivisset, nonne ab hoc dubio se expedire debuisset, ostendendo luculenta legitimæ vocationis suæ signa & notas, quæ aliis ejusmodi Sectatoribus nequaquam convenire possent ? Cum autem, ut ait S. Hieronymus (k) doctrina hæreticorum non in sensu, sed multiloquio & clamore versetur, ita etiam Lutherus, ut saltem per verborum jactantiam missionis suæ signa suppleret, inquebat, vocationem se non ab hominibus, nec per homines, sed ex dono Dei accepisse, atque ex revelatione Jesu Christi (l). Verum id ipsum eadem prorsus fiducia ac temeritate asseruere Menander, Basilides, Arius, Hussus, Calvinus, Zwinglius, atque omnes ferme alii Hæresiarchæ : cur ergo quis majorem tibi Luthere quam aliis fidem adhibeat ?

Novi-

(i) Tom. 1. Witt. lat. in Præfat.

(k) in caput 22. Isaia.

(l) in libro adversus falso nominatum Ordinem Episcoporum.

Novimus Apostolos a Christo Domino ejusque voce, non a semetipsis ad prædicandum illius Verbum, & ad propagandam ejus Ecclesiam fuisse missos, quis vero elegit Lutherum, & non elegit ceteros omnium sæculorum Hæreticos?

Magis adhuc usurpata Lutheri auctoritas ex ipso fictitiæ reformationis opere elucet. Initium illius si spectemus, quid rursus aliud fuit nisi temeritas, & præsumptio? Spargebat Lutherus, turpem fieri ex Indulgentiis quæstum, ac nundinationem: vociferabatur, falsis doctrinis fidelium animos corrumpi, ac pecunias per nefandas artes extorqueri. Num vero hac ex causa ipsas Indulgentias vilipendere, & tanquam rem iniquam traducere licuit? num propterea cuilibet Monacho privato pro libitu suo publice declamandi, Pontifices convitiandi, atque Ecclesiæ obsequium denegandi data est auctoritas? Si in indulgentiarum promulgatione a quibusdam Verbi Divini Præconibus corruptelæ, si in subsidiorum collectione abusus irrepserant, suberat privatorum ac paucorum error & culpa, necnon quæstorum quorundam malitia, non vero indulgentiarum vitium, vel Pontificum iniquitas: igitur pro emendandis hisce abusibus, & castigandis tam Præconibus quam Quæstoribus recurrendum fuisset ad Pontifices, atque ad Ecclesiam, non autem impugnari debuisset horum auctoritas, non

Hist. Eccles. Tom. XXXIV. b ever-

everti Indulgentiarum sanctitas. Egregius fane foret politici Regiminis restaurator, qui licet nonnisi privatus esset humuncio, Principem tamen velut tyrannum proclamaret, ejus auctoritatem evertere moliretur, ac tributum tanquam rem omnino nefandam traduceret, eoquod illius exactores ex propria malitia tributum a Principe legitime impositum nimia crudelitate, artibusque illicitis colligerent. Verum his Lutherus ejusque sequaces fors opponebant, quod Papa de emendandis ejusmodi abusibus sæpius sed incassum fuerit admonitus. Num autem ideo Papæ, vel Principis sæcularis obedientiam excutere, ejusque auctoritatem abnegare privato homini licet? num propterea indulgentiæ a Papa concessæ res evadit nefanda, num tributum a Principe impositum est tyrannis dicenda? qua autem fronte per calumniam ac mendaciam asserere licet, Pontificem incassum fuisse admonitum? nonne Adrianus VI, quamprimum *ex perversa Indulgentiarum prædicatione illarumque frequentia primas incendii Ecclesiam devastantis scintillas prodiisse compererat, ad abolendos ejusmodi abusus primo animum adjecit, revocavitque facultates Fratribus Minoribus concessas, quibus ei permittebatur indulgentias promulgare pro Vaticani Templi fabrica* (m).

Etiam-

(m) Hist. Abb. Fleury contin. lib. 128. §. 4. fol. 211. & 355.

Etiam si autem horum abusu emendatio a summis Pontificibus fuisset neglecta, num propterea Luthero licuit ad honestandam rebellionem suam, & occultandum suum vindicandi animum falso spargere, quod Indulgentiæ sint venales nundinæ, & quod Redemptoris gratia plus offerentibus vænum exponatur? Quis Pontificum vel unquam pecunias pro pœnarum remissione exegit? interdum quidem alicujus eleemosynæ omnino voluntariæ conditionem adjecere Pontifices, non vero hæc pro obtinendo Indulgentiarum fructu pretium erant, sed pium eleemosynæ subsidium vel pro Turcarum bello, vel pro Ecclesiæ fabrica petitum. Hoc pacto peccata Eleemosynis redimere illicita si est nundinatio, eam Sanctus Daniel Propheta cap. 4. v. 24. Pontificibus atque Ecclesiæ consuluit. Si autem eo adhuc tempore Pontifices pauca quædam exegerunt ab illis, qui ejusmodi indulgentiarum literas sibi concedi ultro petebant, id non sacri thesauri, sed membranæ & Scripturæ pretium ac Ministrorum merces erat, quam certo Protestantes iniquam dicere non audebunt, nisi suos quoque Pastorculos pro iniquis nundinatoribus habere velint, quibus pecunias, vinum, pullos, gallinas, porcellos, variaque ejus generis dona pro eorum privato usu toties dare coguntur, quoties ipsi pro
b 2 suo,

fuo, suarumque Conjugum arbitrio ad sublevandam rei domesticæ penuriam sub pietatis (vulgo Bett und Buß Tag) prætextu suos Parochianos adstringunt, ut pro auscultanda declaratione veniæ pro eorum peccatis a Deo obtentæ, necnon pro panis bucella eis administranda illos accedant.

Quod vero nullatenus turpis ejusmodi nundinatio ab ipso Indulgentiarum Dispensatore summo Pontifice fuerit perpetrata, sed fidelibus persæpe absque omni subsidii onere ejusmodi indulgentiæ fuerint concessæ, imo fidelium arbitrio relictum, pro causa pia vel belli Turcici, vel fabricæ Ecclesiæ eleemosynam elargiri, atque hujus veniæ privilegio sese participem reddere, extra omne dubium videtur esse positum; nec incongruum fore arbitramur, hanc in rem quasdam exhibere literas seu authographum, quod in charta, ut vocant, pergamena typis impressum Augustæ in Bibliotheca Patrum Carmelitarum Discalceatorum asservatur normamque continet, juxta quam ejusmodi Indulgentiæ Anno Domini 1490. ad suppeditandas belli Turcici expensas a Sacra Sede concedebantur. Entenorem harum literarum, seu diplomatis.

UNI.

UNIVERSIS & SINGULIS PRÆSENTES LITERAS INSPECTURIS RAYMUNDUS PERAUDI (n); ARCHIDIACONUS ALNISIENSIS in Ecclesia Xantonensi sacre Theologiæ Professor, Sedis Apostolicæ Protonotarius, & S. D. N. Papæ Referendarius domesticus ad Almaniam universasque & singulas Provincias, civitates, terras & loca Germanicæ sacro Romano Imperio, illiusque Electoribus & subditis ubilibet subiectis, necnon Daciæ, Sueciæ, Norbegiæ, Livoniæ, Prusciæ & Russiæ Regna, ac Insulas & Provincias, & alia Dominia, terras, atque loca illis adjacentia cum plena potestate Legati de Latere, Orator, Nuntius & Commissarius Apostolicus salutem.

Notum facimus, quod Sanctissimus in Christo Pater, & Dominus noster Dominus Innocentius Papa VIII. & modernus concessit omnibus & singulis utriusque sexus Christi fidelibus pro tuitione orthodoxæ fidei contra Turcos ejusdem fidei inimicos juxta ordinationem nostram manus adjutrices porrigentibus præter Jubilæum, & alias Indulgentias, gratias & facultates, quas Christi fideles ipsi obtinere possunt visitando Ecclesias per Nos aut Commissarios nostros deputandos, ac si visitassent Basilicas Urbis tempore Jubilæi, prout in literis Apostolicis desuper con-

b 3 fectis

(n) De hoc Cardinale consule Hist. Eccles. Abbat. Fleury contin. tom. 31. fol. 356. 580.

factis plenius continetur, quod possint eligere con-
 fessorem idoneum secularem vel regularem, qui
 eis semel in vita ab omnibus & singulis peccatis,
 excessibus, criminibus, & delictis etiam Sedi
 Apostolicæ generaliter reservatis absolutionem
 plenissimam impendere. Ab aliis vero eidem Sedi
 non reservatis vita eis comite totiens quotiens eos
 absolvere, & in mortis articulo, ac etiam to-
 tiens quotiens de morte eorum dubitatur, etiam-
 si tunc eos decedere non contingat, plenissimam
 omnium peccatorum suorum remissionem eis im-
 pertiri valeat. Indulxit etiam S. D. N. motu suo
 proprio, omnes & singulos Christi fideles hujus-
 modi, ac eorum parentes & benefactores defun-
 ctos, qui cum charitate decesserunt, in omnibus
 precibus, suffragiis, Missis, elemosynis, jeju-
 niis, orationibus, disciplinis, & ceteris omni-
 bus spiritualibus bonis, quæ fiunt aut fieri pote-
 runt in tota universali Sacrosancta Christi Eccle-
 sia militante & omnibus membris ejusdem in per-
 petuum participes fieri. Et ne super præmissis
 a quoquam verti possit in dubium, voluit ipse S.
 D. nosse, quod præsentibus nostris literis tanta
 adhibeatur fides, quanta adhiberetur, si sub Bul-
 la sua plumbea expeditæ forent, necnon easdem
 sub quibuscunque generalibus, & specialibus de
 similibus gratiis & facultatibus forsitan emanan-
 dis revocationibus & suspensionibus nullatenus
 comprehendere. Et quia devoti in Christo
 Georgius Wilhelmus Johannes Bokrid &
 (o) ad ipsius fidei piam subventionem
 &

(o) Alterum nomen vetustate oblitteratum est.

Et defensionem juxta summi Pontificis intentionem, Et nostram ordinationem prout per præsentis literas sibi in hujusmodi testimonium a nobis traditas approbamus, de suis bonis contulerint, ideo auctoritate Apostolica nobis commissa ipsis, ut dictis gratiis Et Indulgentiis uti Et gaudere possint, Et valeant, concedimus, pariter Et indulgemus per præsentis. Datum sub sigillo nostro ad hoc ordinato, die duodecima Mensis Julii Anno Domini MCCCCXC.

Forma absolutionis in vita totiens quotiens.

MISEREATUR TUI &c. Dominus noster Jesus Christus per meritum suæ Passionis te absolvat, auctoritate cujus Et Apostolica mihi in hac parte commissa Et tibi concessa: Ego te absolvo ab omnibus peccatis tuis in nomine Patris Et Filii Et Spiritus sancti, Amen.

Forma absolutionis & plenissimæ remissionis semel in vita, & in vero mortis articulo, vel verosimili.

MISEREATUR TUI &c. Dominus noster Jesus Christus per meritum suæ Passionis te absolvat, Et ego auctoritate ipsius Et Apostolica mihi in hac parte commissa, Et tibi

concessa te absolvo primo ab omni sententia excommunicationis majoris vel minoris, si quam incurristi. Deinde ab omnibus peccatis tuis contritis & confessis & oblitis, conferendo tibi plenissimam omnium peccatorum tuorum remissionem, remittendo tibi pœnas purgatorii in quantum claves sanctæ Matris Ecclesiæ se extendunt. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.

Ex hisce literis nemo a calumniandi studio alienus Indulgentias vendi arguet; quippe fideles non nisi ad accipiendas hasce gratias invitantur, pro quibus non petitur, nec recipitur pecunia, sed duntaxat pro bello ad fidei defensionem gerendo: nec major etiam vel minor illis conceditur Indulgentia, qui vel plus vel minus offerunt; hinc perperam asseruit Lutherus, quod *Papa sicut magis eget, ita magis optat in veniis dandis pro se devotam orationem quam promptam pecuniam (p)*. Cui tamen calumniæ optime Sylvester de Prierio Ordinis FF. Prædicatorum Magister S. Palatii hæc respondit: *Quando ultra orationes etiam pecuniis Papa indiget, venias largitur non gratia pecuniarum, sed ejus rei, ad quam pecunia ordinatur: puta instauracionem hospitalium, & Ecclesiarum, & hoc cum facit, omnes, quorum interest, lætantur, & gratulantur omnes, nisi quia*

(p) In resolut. de virtut. Indulgent. ad Leonem X. Pap.

quia tu Martine id, quod in aliis Ecclesiis inflaurandis laudatur, in fabrica prima totius Reipublicæ Christianæ vituperas, qui si a Domino nostro Papa habuisses bonum Episcopatum cum plenaria Indulgentia ad Ecclesiæ tuæ reparationem, forte dulcioribus verbis abundasses, & quibus detrahis, venias extulisses.

Porro argumento magis luculento Lutherus manifestum fecit, quod nullatenus veros abusus emendari desideraverit, sed potius, ut privatæ suæ vindictæ & ambitioni liberalius indulgeret, sub fictitio reformandæ Ecclesiæ prætextu ipsam Ecclesiam, fidemque avitam evertere intenderit. Quæ enim ratione Ecclesiam universalem seu Catholicam reformationis capacem esse, illamque emendatione egere jactitare potuit, cum ipsimet meridiana luce clarius esset, quod Deus fideles suos a visibili Ecclesia regi voluerit, eamque ob causam eidem adhuc nascenti, cum a terris discederet, jamjam vicarium constituerit, atque huic ipsi Ecclesiæ firmitatem, puritatem, constantiam, atque Spiritus sancti doctrinam perpetua veritate infallibilem promiserit, vi cuius illa nec fallere nec falli possit, cum ipsemet Christus visibili huic Ecclesiæ suæ pollicitus esset, quod portæ inferni adversus eam, quæ columna est, & firmamentum veritatis, non essent prævalituræ, sed Spiritus sanctus eam sit omnem veritatem

edocturus, ac Christus quoque cum ea permanens usque ad consummationem sæculi. Hanc igitur Ecclesiam Lutherus aliter reformare haud potuit, quam ipsa Ecclesiæ dogmata per novos errores evertendo.

Equidem si Lutherus ostendere valuisset, quod vel unicus articulus ab Ecclesia Romana fide divina decretus, atque ad credendum publice propositus Verbo divino divinisque literis repugnet, vel quod eadem Ecclesia suo ævo vel unicum articulum fidelibus proposuerit, cujus opposita veritas Apostolorum ac primorum Patrum ætate tanquam certus fidei articulus credebatur, tunc vere reformator dici mereretur, si Ecclesiam ad avitam fidei professionem reduxisset, atque erronea dogmata eliminasset; postquam autem ea, quæ ab Apostolis tradita, primisque Ecclesiæ sæculis fuere credita, ipse perscripta fronte negavit, non pauca vero dogmata, quæ ab Ecclesia Catholica, sanctis Patribus, ac generalibus Conciliis fuere damnata, nequiter suscitavit, eaque suis credenda proposuit, quid aliud præstitit, nisi quod novam a Christiano-Catholico-Romana diversam Ecclesiam erexerit, veramque adeo non reformaverit, ut illam foede etiam deformarit?

Ut autem hanc in rem clare perspiciamus, quantum sit doctrinæ discrimen inter
Eccle-

Ecclesiam a Luthero hodie proculsam, & veterem ac Catholicam Ecclesiam, non abs re facturus mihi videor, si Illustrissimi Cardinalis Jacobi Davii Perronii verba in medium produxero. Publicaverat circa Annum Domini 1606. Jacobus I. Angliæ Rex librum famosum juxta ac virulentum, eumque Henrico IV. Galliarum Regi, ut eum a vera fide averteret, dono submitit. Verum Henricus quantocius Perronium jussit, ut eundem librum solido responso reselleret: cum autem Jacobus Majoris Britanniae Rex in præfato libello Cardinali rescriberet: *Ut apud se perpendere velit, quantum sit discrimen inter B. Augustini tempora & hæc nostra: quam diverso sensu Ecclesia Catholica hodie nominetur, atque illis temporibus, quam sit mutata Ecclesiae facies, & tota exterior forma.* Hinc Perronius in doctissimo suo responso, Lutheri Ecclesiam cum veteri Ecclesia Romano-Catholica contulit, ostenditque ex avita SS. Patrum doctrina, quod illa ab ea in præcipuis fidei articulis perfide deflexerit. Unicum hujus responsi caput hanc in rem adducam, quod ita incipit:

Imo vero, ipse ego supplex id a Serenissima ejus Majestate peto, contendoque, ut ob oculos faciem Ecclesiae ponat, qualis ea tempore B. Augustini, & primorum quatuor Conciliorum fuit; Ecclesiam inquam, illam spectet, quæ credebat, veram & realem præsentiam ac manducationem
realem

realem Corporis Christi in Sacramento, sub speciebus Sacramentalibus, quemadmodum id ipse etiam Zwinglius præcipuus Sacramentariorum Patriarcha fatetur his verbis (q): Tempore Augustini (id est, ab annis MCC.) opinio de carne corporali jam victrix fuit. Ecclesiam, inquam, Rex consideret, quæ tali in statu (r) adorabat Eucharistiam, non mente tantum, & devotionibus internis, sed etiam gestibus, & adoratione externa, ut quæ contineret actu, realiter, & substantialiter, verum & proprium Corpus Christi; neque enim de transubstantiatione nunc ajo, cui tractatum reservo separatum, ac peculiarem. Ecclesiam, quæ credebat, Corpus Christi esse in Sacramento (s), etiam extra usum, atque idcirco etiam post consecrationem illud servavit in usum (t) communionum domesticarum, ut (u) exhiberetur ægris, aut in mare proficiscentes comitaretur, aut mitteretur in Provincias remotiores. Ecclesiam, quæ credebat, communionem (w) sub duabus speciebus non esse necessa-

(q) Zuingl. tom. 3. L. de vera & falsa Relig. cap. de Eucharist.

(r) Cyril. Hieros. Catech. Myst. 5. Chrys. in 1. ad Cor. homil. 24. Aug. in Psal. 96. Theo. Dial. 2. & alii. Vide infra in Replica. lib. 7. c. 8.

(s) Cyril. Alex. ep. ad Calosyr. Basyl. ep. ad Cæs. Patric. & alii. Vide infra l. 7. c. 9.

(t) Tertul. ad Uxor. l. 2. Cyp. de Laps.

(u) Euseb. hist. lib. 7.

(w) Ambr. de Obiit. Satyræ.

necessariam ad integritatem participationis, sed totum Corpus, & totum Sanguinem sumi sub altera specie, atque has ob causas, in communionibus domesticis, in communionibus infantium, in communionibus ægrotorum, in communionibus in mari, in communionibus pœnitentium, in articulo mortis, in communionibus missis in provincias remotas, distribuebatur Sacramentum sub una specie. Ecclesiam, quæ credebat, Eucharistiam esse (x) verum, plenum, & integrum Sacrificium, quod solum omnibus Sacrificiis Legis (y) successit; quod esset (z) nova oblatio novi testamenti (a), cultus externus Patriæ Christianorum, neque solum Sacrificium Eucharisticum, sed etiam Sacrificium (b) propitiatorium, per applicationem ejus, quod in cruce oblatum est: atque hoc modo & sine offerebatur tam pro absentibus, quam pro præsentibus, tam pro communicantibus, quam pro iis, qui non communicabant, tam pro Vivis, quam pro (c) defunctis. Ecclesiam, quæ ad oblationem istius Sacrificiï usa est altaribus ligneis, & (d) lapideis (e) erectis

(x) Euseb. hist. Eccles. lib. 5.

(y) Vide infra lib. 12. cap. de Com. sub una spec.

(z) Cypr. ad Cæcil. ep. 63.

(a) Aug. de civ. l. 17. c. 20.

(b) Iren. l. 4. c. 22.

(c) Aug. contr. Faust. l. 20.

(d) Iul. de vit. Constant. l. 4. Cyril, Hier. & alii
infra. l. 8.

(e) Chrysost. in 1. ad Cor. homil. 41.

Etis ac dedicatis Deo in memoriam Martyrum, illaque ipsa consecrabat adhibitis formulis verborum, & ceremoniarum quarundam, quas inter quoque erat Reliquiarum illarum Religiosa adservatio. Ecclesiam, in qua a fidelibus peregrinationes & itinera suscepta sunt ad (f) corpora Martyrum, ut ipsorum meritis (g) sociarentur, ipsorumque intercessionibus juvarentur; in qua iidem fideles Martyres illos rogabant, ut orarent (h) pro ipsis, in qua ipsorum (i) festa celebrabant, ipsorum (k) Reliquias venerabantur, iisque utebantur (l), ad exorcizandos malignos Spiritus, in qua Reliquias (m) exosculabantur (n), floribus eas contingebant; eas in fasciis (o) byssinis, & vasis aureis gestabant: in qua coram ipsorum (p) capsis prosternebantur, (q) offerebant Deo Sacrificia super sanctorum tumulos, contingebant religiose (r) cancellos locorum, in quibus Reliquiæ ipsorum conservabantur,

(f) Greg. Nyf. de Bapt.

(g) Aug. ubi supra.

(h) Basil. in 40. Martyr.

(i) August. supra.

(k) Amb. de vid. Greg. Naz. Cyp. & alii. Vide *infr.* c. 10.

(l) Aug. Pl. 63. & 88.

(m) Hier. ad Marcel. ep. 17.

(n) Idem contra Vigilant. (o) Ibidem.

(p) Aug. de Civ. Dei. 22. c. 8.

(q) Hieron. advers. Vigil.

(r) Ruff. hist. Eccl. l. 2. c. 33. Chrys. 2. Cor. hom. 26.

tur, in pretio habebant (s) pulverem illic collectum, illic orabant Martyres pro salute spirituali (t) proque sanitate & prosperitate temporali familiarum suarum, illuc deserebant non tantum (u) infantes suos, verum etiam pectora aegrotata ad obtinendam sanitatem: in qua etiam post recuperatam a Deo, intercessione illorum Martyrum, valetudinem (w) appendebant templis, & altaribus in ipsorum memoriam erectis, imagines aureas atque argenteas, earum sui corporis partium, quæ sanatae fuerunt, in signum scilicet, ac memoriam interpretatorum, quæ vovebant bonorum: in qua docti, pii, & veteres Episcopi hæc recitant, extollunt, veluti radios totidem, indicia, & triumphos gloriæ Christi. Ecclesiam, quæ (x) traditiones Apostolicas non scriptas, sed viva voce, & visibili, atque oculari Apostolorum actu, ipsorum Successoribus consignatas, pari in pretio habuit cum scriptis ipsis Apostolicis; quæque pro traditionibus Apostolorum ea ipsa tenuit, quæ nos pro Apostolorum traditionibus tenemus. Ecclesiam, quæ preces instituit pro vivis (y), & defunctis, tum privatas, tum publicas, ut ipsis refrigerium & quietem consequeretur, obtineretque a Deo, ut
 majore

(s) Hier. contra Vigilant.

(t) Aug. ubi supra.

(u) Greg. Nyss. in Theod.

(w) Theodoret. de Græc. aff. l. 8.

(x) Paulin. Nolan in Natalem Felicis 6.

(y) Theodoret. supra.

majore ipsos misericordia tractaret, quam quidem ipsorum peccata merebantur, quæque consuetudinem istam habuit pro (z) necessaria ad animarum ipsorum resocillationem; quæque eandem retulit inter (a) doctrinas Apostolica traditione ad se transmissas, denique, quæ illos, qui (b) consuetudinem illam non observabant, reposuit inter hæreticos, Ecclesiam, quæ Quadragesimale Jejunium habuit, non (c) pro libera & spontanea consuetudine, sed pro necessario opere, & traditione Apostolica (d) quæque eos hæreticis adnumerabat, qui consuetudinem illam non observabant; quæ etiam toto Quadragesimæ tempore, tanquam in publico Christianorum ludu (e) prohibebat nuptiarum celebrationes, & Solemnizationes matrimoniorum. Ecclesiam, quæ extra Pentecosten, per universum annum, diem Veneris observabat in memoriam mortis Christi, excepto eo, in quem incidebat Natalis Dominicus (f). Quem illa nominatim exemit, ducta Apostolicæ traditionis autoritate; nam de Mercurii diebus non loquor, in quorum locum ab Ecclesia Orientali dies Sabbati suffectus est.

(z) Basil. de sp. S. & alii infra lib. 6.

(a) Tertul. de Monog. Aug. de verbis Apostol.

* alii, infra lib. 6.

(b) Aug. de Cur.

(c) Chryf. Phal. homil. 3.

(d) Epiph. Hærel. 75. Aug. de Hæres. cap. 53.

(e) Hier. ad Marcell. ep. 54.

(f) Epiphan. in Compend. & in Anaceph.

est. Ecclesiam, quæ interdictum factum Episcopis, Presbyteris, & Diaconis, de non ducendis uxoribus post ipsorum promotionem, habuit pro re necessaria, & traditione Apostolica. Ecclesiam, quæ matrimonium, post votum solemne castitatis habuit pro peccato, idque per traditionem Apostolicam (g); quæque religiosos, & religiosas post solemne votum castitatis se matrimonio dantes, non tantum adulteris accensuit, verum etiam incestuosis. Ecclesiam, quæ (h) mixtionem aquæ cum vino in Sacrificio Eucharistiæ tenuit pro re necessaria & traditione divina atque Apostolica. Ecclesiam, quæ (i) exorcismos, insufflationes, & abrenuntiationes, quæ in baptismo fiebant, habuit pro sacris & traditionis Apostolicæ ceremoniis. Ecclesiam, quæ præter baptismum, & Eucharistiam, quæ erant sacramenta duo initiationis Religionis Christianæ, habuit (k) confirmationem, quæ fiebat Chrismate & signo crucis, pro vero & proprie
ita

(g) Conc. Neoc. c. 1. Euf. demonstr. Evang. l. 1. c. 9. Concil. Carthag. 2. cap. 2. Epiph. hæres. 59. & alii.

(h) Epiph. Cont. Apost. hæres. 61.

(i) Chryf. ad Theod. orat. 2. Ambr. ad Virg. Laps. Hier. cont. Jovin. lib. 1.

(k) Cypri. ad Cæcil. ep. 63. Concil. Carthag. 3. cap. 24.

ita dicto Sacramento, quod (l) a solis Episcopis conferri posset; præterea (m) Matrimonium quoque pro vero & proprio Sacramento, itemque (n) Pœnitentiam (o); Confessionem vero vocalem, quæ fit Pastoribus Ecclesiæ, pro conditione necessario ad hoc Sacramentum requisita; sicut eadem quoque pro veris Sacramentis Ordinem, & (p) extremam unctionem habuit. Atque hæc sunt septem illa Sacramenta, quæ Ecclesia Romana agnoscit, quæque (q) Græca communio adhuc profitetur se nobiscum amplecti. Ecclesiam, quæ Ceremoniis Baptismi usa est, (r) oleo (s), sale (t) luminaribus (u), Exorcismis (w) signo crucis (x) voce Epheta, aliisque similibus accidentariis rebus, ut per oleum testaretur, nos in Baptismo factos esse Christianos, hoc est, unctionis Christi participes: per salem, Deum in Baptismo nobiscum pacisci fœdus

(l) Aug. de pec. Orig. c. 46.

(m) Aug. cont. Pet. l. 3. c. 4.

(n) Hieron. contra Lucif.

(o) Aug. de nupt. & concup. l. c. 17.

(p) Ambr. de pœn. c. 7. Aug. de Bapt. contra Donat. l. 5. c. 20.

(q) Leo ep. 91. & alii. Vide infra l. 2.

(r) Aug. cont. Parm. l. 2. c. 13.

(s) Innoc. 1. ad Decent. c. 8.

(t) Cens. Orient. Eccl. c. 7.

(u) Cypr. ep. 70.

(w) Conc. Carthag. 3. c. 5.

(x) Greg. Naz. de Bapt.

dus æternum juxta phrasin Scripturæ, quæ fœ-
 dera æterna vocat fœdera salis; per luminaria,
 Christum esse lucem illam, illuminantem omnem
 hominem, venientem in hunc mundum; per (y)
 Exorcismos, nos Baptismo asseri a possessione
 diaboli (z); per signum Crucis, mortem Chri-
 sti adfundere vim omnibus istis Sacramentis (a);
 per vocabulum Epheta, Deum spiritualiter in
 nobis efficere in Baptismo, id quod corporaliter
 effecit in surdo illo & muto. Ecclesiam, quæ
 Baptismum in adultis necessarium (b) statuebat
 necessitate Conditionata (c). Infantibus vero ne-
 cessitate absoluta, quæque idcirco permittebat
 (d) Laicis, ut in periculo mortis baptisarent in-
 fantes. Ecclesiam, quæ aqua benedicta, & ver-
 bis quibusdam, ceremoniisque consecrata, usa
 est, tum (e) ad Baptismum, tum (f) ad dissi-
 pandas incantationes, tum ad Exorcismos, &
 (g) conjurationes malorum spirituum. Quocir-
 ca enim B. (h) Gregorius Magnus (etsi qua-
 tuor primis Synodis posterior, tamen irrefraga-
 bilis

c 2

(y) Aug. ep. 101.

(z) Aug. cont. Jul. 1. 6. c.

(a) Ambr. de Sacram. 1. 1.

(b) Aug. ep. 105.

(c) Aug. in Joan. tract. 118.

(d) Ambr. de Sacram. 1. 1.

(e) Aug. de an. & ejus Orig. lib. 3. cap. 15.

(f) Tertul. de Bapt. Hier. contra Lucif.

(g) Basil. de sp. S. c. 27.

(h) Epiphan. Hæres. 30.

bilis Anglis, omnique apud eos exceptione major, quippe, qui originem missionis suæ ab ipso traxerunt) quum Anglia a Paganismo ad Religionem Christianam conversa est, constituit, decrevitque, ne quis Tempia Paganorum demoliretur, sed ut aspersione aquæ benedictæ expiarentur. Ecclesiam, quæ æconomica Ministerii Ecclesiastici diversos gradus habuit (i) Episcopum, Presbyterum, Diaconum, Acolythum, Exorcistam, Lectorem, Ostiarium, eosque consecrabat, benedicens ipsos variis formularum, & ceremoniarum ritibus, quæque in ordine Episcoporum diversas observabat sedes jurisdictionum de jure positivo, nimirum Archiepiscopos, Primate & Patriarchas, ac præter hos unum (k) præ ceteris jure divino eminentiorem Papam scilicet (l) sine quo nihil decidi potuit rerum ad Ecclesiam universalem pertinentium, adeo, ut, si ipse vel in propria persona, vel per Legatos, Concilio non interfuisset, aut si confirmationem non adhibuisset, talia Concilia, etsi vocarentur forte universalia, reipsa tamen cassa irritaque essent, & nullius pretii. Ecclesiam, quæ (m)

Succes-

(i) Theod. hist. Eccl. l. 5. c. 27.

(k) Greg. l. 9. ep. 71.

(l) Conc. Laod. c. 24. Carthag. 4. Can. 2. & seq. Valens & Grat. Cod. l. 1. Tit. 3. l. 6. Hier. ep. ad Tit. l. 3. & alii.

(m) Hieron. ad Damas. ep. 57. de duabus ep. Pelagii l. 1. c. 1. & ep. 92. Concil. Calced. ep. ad Leon. aliique. Vide infra c. 25.

Succeſſionem haud interruptam Episcoporum a prima inde missione Apostolorum deinceps habuit, pro conditione essentiali Ecclesie, eosque qui succeſſione tali destituti erant, aut qui cum talibus communicabant, judicavit Schismaticos & ejusdem cum Core, Dathan, & Abiron maledictionis reos. Ecclesiam, quæ discrimen inter Episcopum & Presbyterum accurate retinuit, & nominatim in casu Ordinationis, habuit pro divini juris & (n) traditionis Apostolicæ, quæque pro (o) hæreticis illos habuit, & condemnavit, qui discrimen illud confundebant. Ecclesiam (p) quæ doctrinam de libertate arbitrii habuit pro doctrina fidei, & in Scripturis sanctis revelata; quæ tenuit (q) fidem solam sine operibus Evangelicis non sufficere ad salutem (r); impios, perseverantes usque ad finem, esse reprobatos, sed non prædestinatos ad malum (s): certitudinem illam, quam singuli de sua prædestinatione præsumunt, esse rem temerariam. Ecclesiam, in qua Officium per totum Orientem fiebat Lin-

c 3

gua

(u) Socr. hist. Eccles. l. 2. c. 8. Sozom. lic. 3. cap. 10.

(o) Cyprian. ad Magn. ep. 76. & de Unitate Ecclesie, Chryf. ad Eph. hom. 11.

(p) Hier. ad Evag. ep. 85. in fine.

(q) Epiph. hæref. 75. Aug. de hæref. cap. 53.

(r) Aug. de Grat. & lib. arb. c. 2. & ep. 46. Cyril. in Joan. l. 4. c. 7.

(s) Aug. de Grat. & lib. arb. c. 8. & l. 83. quaest. 9. 76.

gua Græca, & per totum occidentem, tam in Africa, quam in Europa (t) Lingua Latina, etiam si in nullis Europæ atque Africæ Provinciis, excepta Italia, & urbibus, in quibus residebant Colonice Romanorum, Lingua latina a plebe vulgaria intelligeretur, sed a solis ea caperetur eruditioribus. In summa, Ecclesiam, quæ vel in genere vel in specie, vel formaliter, vel anagogice, iisdem plane ceremoniis, hoc est, visibilibus verbis, usa est, quibus hodie universaliter utitur Ecclesia Catholica (u). Observabat enim distinctionem dierum festorum, & ordinalium, distinctionem habituum in Laicis & (w) Ecclesiasticis (x); distinctionem & venerationem vasorum sacrorum; usum (y) tonsuræ, & (z) unctionis ad collationem ordinum; abluitionem (a) manuum ad Altare ante consecrationem mysteriorum; eadem quoque osculum (b) pacis dabat ante communionem: pronuntiabat (c) partem

(t) Prosper. ad art. sibi impositos.

(u) Aug. de Corrept. & Grat. cap. 13. & alibi.

(w) Vide inf. l. 12. de lingua officii.

(x) Aug. ep. 118. & Ps. 63. & 88.

(y) Conc. Laod. can. 22. & 23. Hier. ad Heli. ep. 3. Theod. hist. Eccl. l. 2. c. 27. Cod. Tit. 2. lib. 21.

(z) Hier. præf. in ep. Theoph. Opt. l. 1.

(a) Theod. Hist. l. 5. c. 8. Viêt. Turon. in Zen. Ibid. de Div. Offic. l. 2. c. 4. & Concil. in Trull. c. 33. ambo ex vetere usu. Ecclesiæ.

b Greg. Naz. de pace ar. 1. idem in Basil. Aug. de Unct. Chris. Greg. in Reg. l. 4. c. 5.

(c) Cyril. Hier. cat. myst. 5.

tem ministerii ad Altare voce secreta, & non ex-
audibili; processiones (d) instituebat cum Reli-
quii Martyrum; deducebat defunctos ad sepul-
chrum cum (e) cereis, & luminaribus in sig-
num gaudii, & certitudinis futuræ resurrectio-
nis; habebat Christi & Sanctorum picturas, tum
(f) extra Ecclesias, tum in (g) Ecclesiis, at-
que adeo super (h) ipsa etiam Martyrum Alta-
ria, non ad eas adorandas, quatenus adoratio
significat cultum divinum, sed ut per eas vene-
ratio, athletic. & luctatoribus Christi debita
exhiberetur. Utebatur (i) signo crucis in om-
nibus suis conversationibus, illudque (k) impri-
mebat fronti Catechumenorum, inscribebat (l)
porticibus ædificiorum omnium fidelium, dabat
(m) benedictionem populis manu per signum cru-
cis, adhibebat signum (n) illud ad pellendos ma-
lignos Spiritus, proponebat Hierosolymis (o)
veram crucem adorandam die Sancto Veneris.

C 4

Ute-

(d) Conc. Laod. cap. 19.

(e) Conc. Laod. ibidem.

(f) Aug. de Civ. Dei, l. 22. c. 8.

(g) Gre. Naz. in Jul. orat. 2.

(h) Euseb. d. Vita Const. l. 3.

(i) Paul, ep. 12. Bas. in Mart. barlan. Greg. Nyss.
in S. The.

(k) Prudent. in S. Cassian.

(l) Tertul. de Coron. Milit.

(m) Au. de symb. ad car. l. 2.

(n) Cyril. contr. Julian. l. 6.

(o) Hieron. in vita Hilarion.

Utebatur Thure in Synaxibus; nec vero thure Arabico, sed promiscue quolibet Gummi odorifero: neque enim thymiamata habebat amplius pro sacrificio, quemadmodum tempore legis, sed pro simplici ceremonia, instituta ad representandum effectum precum, quem describit David his verbis, ascendit oratio mea sicut Thymiana coram te. Et Joannes in Apocalypsi his verbis: Fumus Thymiamatum orationum Sanctorum ascendit de manu Angeli coram Deo. Denique Ecclesiam, quæ pro certo, ratioque habuit, Ecclesiam Catholicam habere promissionem infallibilem, quod debeat esse (r) perpetuo pura, & incorrupta in doctrina & Sacramentis, perpetuoque adstricta, & continuata in successione sui ministerii; & cujus solius esset (s) conservare traditiones Apostolicas, auctoritatem interpretandi scripturas: Et decidendi controversias fidei, & extra ejus communionis, Doctrinæ, & ministerii successione neque Ecclesia esset, neque Salus (t). Atque ex istis Rex ipse Serenissimus, si modo ea per otium sufficienter placebit expendere, deprehendet, quænam fuerit facies Ecclesiæ Catholicæ, tempore B. Augustini, & quatuor primorum

(p) Athanas. contra Idol.

(q) Paulin. ep. MS.

(r) Chryf. in Matth. homil. 89. Evag. hist. Eccl. l. 4. cap. 7.

(s) Vide supra cap. 3.

(t) Tertul. de præscr. Iren. l. 3. c. 3. & l. 4. c. 32. atque alii. Vide infr. lib. 6.

norum Conciliorum. Nunc est Regis despiciere, stne ex hoc vultus Lineamento agniturus Ecclesiam Calvinii (Lutheri, Calixti) an nostram.

Hucusque Cardinalis Perronius, quocum ex S. Augustino lib. 2. contra Julianum Pelagianum Luthero acclamare potuissim: *Ecce non ego unus, sed tot ac tanti sancti eruditique Doctores tibi pro me, vel mecum, proque omnium vestrum, & tua ipsius, si sapias salute respondent, inde vero nos discere possumus, quam mire hodierna Ecclesia Romana cum veteri Ecclesia conveniat, quantum vero Lutheri reformatio ab hac discrepet: id quoque ipsemet Lutherus, cui quandoque veritatis agnitæ vis ingenuam confessionem extorsit, deprehendisse videtur, cum asserit, doctrinam suam novam, & per universum Orbem supra modum fuisse scandalosam (u), atque ab Apostolorum temporibus inauditam (w), nec id quidem mirum; cum enim omnes antiquos sanctos Patres, ex quorum tamen testimoniis perpetuus atque unanimis Ecclesiæ sensus hauritur, spernere, imo & erroris inculpare præsumeret, necesse erat, ut nova ipsius Ecclesia toto cœlo ab antiqua aberraret, novaque esset*

c 5

ejus

(u) Tom. 3. Germ. Jen. fol. 181. Tom. 2. Germ. Jen. fol. 480.

(w) Tom. 4. Witt. Germ. in literis de sua versione Bibliorum.

ejus doctrina, atque aliena a veteri per Apostolos ad sanctos Patres propagata, nobis tradita, & continuato usu ab universali Ecclesia recepta.

Enim vero quis credat, quod Lutherus suam doctrinam ex purissimis veterum Sanctorum Patrum fontibus hauserit, eam petulanter asserere ausus sit: *Hoc certo scio, quoniam neque Augustinus, neque Ambrosius in hoc mihi æquales sint (x)*, item *Chrisostomum nullo loco habeo, non est nisi loquaculus (y)*, abs dubio, quia is disertis verbis continentiam ac cœlibatum commendat. *S. Basilus*, inquit Lutherus, *nihil valet, totus est Monachus, ne pilo quidem illum redimerem. Apologia Philippi omnes Ecclesiæ Doctores superat, etiam Augustinum.* Ita D. Basilium traducere, e re erat Luthero, qui vitæ Monasticæ Institutum ac vincula violare in animo habuerat. Tertulliano honorem tribuere censet, dum de eo affirmat: *Inter Ecclesiæ Doctores merus est Carolstadius.* De sancto Ambrosio honorificum hoc fert iudicium: *sex libros super Moyse scripsit; sed quam jejunos.* S. Cyprianus Martyr apud novum hunc Evangelistam audit, *infirmus Theologus*: imo *Hieronimus nequidem inter Ecclesiæ Doctores numerari debet; nam fuit hæreticus, puto tamen,*

(x) Lib. contra Ducem Georgium Saxoniz.

(y) in colloq. convival. cap. de Patribus Eccles.

men, inquit Lutherus pro sua in sanctos Patres reverentia, *quod per fidem in Christum salvatus sit* (z), mox tamen in eum solita sua modestia his verbis invehitur (a): *Quinte Hieronymus conculcamus, cum tua Bethleem, cuculla, & deserto: de fide & vera Religione & doctrina vera, ne verbum quidem in tuis libris exstat.* Tanta ipsi est D. Augustini auctoritas, ut exclamare non erubesceret: *Quis est Augustinus? Quis nos cogit illi credere? qua auctoritate ejus verbum est articulus fidei?* (b) Utinam Lutherus saltem non negasset, D. Augustini verbum esse inconcussum fidei veræ testimonium; attamen juxta ipsum Augustinus *nihil singulare habet de fide.* Qua ergo ratione Lutheri doctrina censeretur antiqua, quæ veteribus Sanctis Patribus primitivæ ac Apostolicæ doctrinæ testibus adversatur? Ad oculum igitur patet, quod Lutheri reformatio nonnisi mero cerebri sui figmento, ac veterum hæreticorum commentis innitatur.

Si vero ex fructibus suis hanc Reformationis arborem cognoscere licet, profecto pessimam, ac corruptæ radici innixam censere cogimur. Hac super re hostibus nostris haud suspectum erit ipsius Lutheri testimonium

(z) Cap. de Scholasticis Theologis.

(a) In cap. 22. in Genes.

(b) In Epist. ad Regem Angliæ.

nium hæc ingenue de sua Reformatione scribentis: *Ex nostra Doctrina indies fit mundus deterior* (observa: ex ipsa Reformationis suæ doctrina, & non tantum ex perversitate eorum, qui hanc doctrinam amplectuntur, mundum indies fieri deteriorem fateatur Lutherus) *nunc homines, qui prius uno, nunc septem dæmoniis obsessi sunt. Dæmon tumultuim hoc tempore ingreditur mortales &c.* (c) Rursum fatetur (d), quod ejus doctrinæ ac reformationi Papistæ ita merito objiciant: *Nihil ex nostra doctrina enatum boni; nam statim postquam Evangelium nostrum insonuit, secutam seditionem horribilem agricolarum, orta dissidia Ecclesie & sectas, dissolutam Disciplinam, ac quasi effractis legum repagulis, sumpta licentia omnes cœpisse uti; SICUT PROFACTO VERUM EST; major enim licentia omnium vitiorum nunc est, quam fuit superioribus temporibus, cum metu vulgus coerceretur, quod nunc tanquam effrænis equus pro libidine agit omnia; nam Ecclesiastica vincula contemnit, quibus prius sub Papatu tenebatur, & abutitur quoque civilis Magistratus negligentia. Hæc incommoda omnia, quæ neutiquam levia sunt, Adversarii nostri doctrinæ seu Evangelio imputant:*
Et

(c) In der Hauspostill gedruckt zu Jena Anno 1559. in der zweyten Predig des ersten Sonntags im Advent.

(d) Tom. 3. Witt. Lat. in Psal. 2. *Quare tumultuantur Gentes &c.* fol. 394.

Et quidem merito: quippe ipsa Lutheri doctrina suis defectionem, seditionem & diffidium in Ecclesia fieri præcepit, Ecclesiæ disciplinam jactata conscientiarum libertate dissolvit, Legum Ecclesiasticarum repagula frangere docuit, metum pœnæ ac culpæ per temerariam fidem & fiduciam sustulit, omniumque vitiorum præcipue impudicitæ licentiam tam conjugatis quam Ecclesiasticis verbo & exemplo indulgit: Igitur ex ipsa hac Lutheri doctrina jam in primo spuria hujus reformationis exordio, vivente adhuc egregio hoc reformatæ Ecclesiæ Protoparente nefanda prorsus mala fuere enata, in hoc enim vera Christi fides a quolibet schismate ac hæresi differt, quod in illa in primo suo exordio, dum adhuc veri nostri Capitis ac Reformatoris Christi Jesu Sanguis in fidelium venis calidus fervebat, nil nisi morum sanctitas, vitiorum fuga, ac vitæ perfectio in omnibus ferme membris eluxerit, licet posterioribus temporibus invalescente fidelium tepore major vitæ licentia fuisset inducta: ex adverso autem omnes Sectæ in primis annis nil nisi dissidia, tumultus, morum dissolutionem, ac vitiorum libertatem, omnemque vitæ licentiam in suis Sectatoribus procreent, ac flagitiis impune perpetrandis viam sternant licet ejusmodi hæretici postea invalescente errorem tuendi obstinatione, arreptumque propositum exequendi pertinacia in Catho-
lic-q

licorum invidiam damnata quadam Hypocriſi externos mores ad pietatem componere ſatagant.

Hujus rei teſtimonium præter illos, quos jamjam in præfatione ad tomum XXXII. noſtræ Hiſtoriæ adduximus, ex aliis, ipſiſque Lutheri Diſcipulis petere lubet, atque hos inter præcipuus Paulus Eberus Wittembergeniſis Paſtor Kizingæ in Franconia an. 1511. natus, de novi hujus Evangelii doctrina, ejuſque Sectatoribus in præfatione ſuper Commentarium Melanchtonis in Epistoſas ſancti Pauli ſequens nobis reliquit teſtimonium: *Tota noſtra Evangelica ſocietas tot tamque atrocibus diffidiis ac ſcandalis eſt contaminata, ut toto cælo aberret ab illa, qualem ſe eſſe jactitat. Si enim ipſam doctrinam noſtri Evangelii conſideras, mox cernis, quod noſtrum aliqui ex ambitione & invidioſa æmulatione vel curioſitate ſanam doctrinam perturbent, falſasque doctrinas audacter diſſeminent, & pertinaciter propugnent; alii vero inutiles diſputationes excitent, necnon implacibili livore ac odio proſequantur. Alii Religionem pro ſuo arbitrio ultro citroque inſlectant, juxta voluntatem Dominorum (uxorum) vel populi, quorum favorem atque applauſum pluris æſtimant, quam Dei honorem & veritatis propagationem, denique nonnulli cuncta, quæ per veram doctrinam ædificaverunt, luxuria, ac nefanda vitæ licentia ruſum deſtruant. Si autem Evangelicos Auditores,*

res, seu populum consideras, deprehendis propudiosum abusum Religionis, ac Christianæ libertatis, cernis contemptum & Religionis neglectum, multas easque impuras disputationes, bonorum Ecclesiasticorum deprædationes, ingratitude erga fideles Verbi Divini Dispensatores, omnis disciplina solutionem, perfrictam Juventutis obstinationem, omniumque scelerum semina, atque incrementa. Hinc quisunque, qui hæc mala cernit, seriatim mente perpendit, merito dubitare potest, utrum noster Evangelicus cætus, vera Ecclesia esse valeat, in qua tot dissidia, discordiæ, ac nefanda scelera perpetrari cernuntur.

Alterum non minus celebre de Neo-Evangeli fructibus testimonium profert Jacobus Andreas Schmidelinus Tubinganus Præpositus, quem Lutheri Sectatores tanquam eximium fidei suæ pugilem deprædicant. Hic in suo quarto sermone de terrestribus Planetis ita differit (e): *Altera turma (scilicet Lutheranorum) in Germania Verbum Dei non impugnat, sed libere ejus prædicationem permittit, verum nullus exinde fructus deprehenditur, sed potius vita turpis Epicurea, ac pecudum more dies noctesque inter pocula & convivia transiguntur, nomenque Dei blasphematur, & nihilominus nostri in eorum reformatione æque ac Papistæ in illorum idololatria impunes esse volunt.* Si urgetur seriatim ac
Chri-

(e) In seiner nothwendigen Erinnerung. fol. 139.

Christiana disciplina a Deo in ejus Verbo tam severe præcepta, tunc statim dicunt, quod novum Papismum, novumque Monachismum introducere velimus, didicimus, inquit, quod per solam fidem in Christum Jesum salvemur, & quod ipse per suam mortem omnia peccata nostra redemerit, proin quod per nostra jejunia, Eleemosynas, orationes, & alia bona opera peccata nostra redimere non possimus, ergo facessant hæc opera, erimus per solum Christum salvi, duntaxat gratiæ Dei ac meritis Christi confidere volumus. Præterea ut toti Orbi notum fiat, quod ipsi non sint Papistæ, ideo jejunii loco vorant, ac perpotando se ingrugitant, Eleemosynæ loco pauperes excoriant, orationum loco blasphemant, vituperant, & profanant adeo crudeliter nomen Domini, ut Christus Dominus ejusmodi Blasphemias nequidem a Turcis tolerare cogatur. Adeo ab eis exulat humilitas, ut in illis nil nisi superbia, pompa, luxus in vestibus vel ad summam magnificentiam vel ad summam lasciviam adornatus dominetur. Hæc tamen omnia vitia perpetrare, dicitur Evangelice vivere, sibi que insuper ejusmodi infelices homines persuadent, quod piam ad Deum fiduciam in cordibus suis foveant, quod magis Deum sibi propitium habeant, quod meliores sint, quam idololatrici, & Apostolo-abominabiles Papistæ. Consuli etiam potest Andreas Musculus in Sermon. Convival. & libro de novissimo die, necnon Casparus Faber in theatro Diabolorum fol. 431. & 478.

Es

Ex hisce testimoniis, quæ fidei nostræ hostibus certe suspecta esse nequeunt, aperte demonstratur, quod Lutheri reformatio quoad disciplinam & mores mera fuerit Ecclesiæ deformatio, ac tam atrociam vitia ex ipsius doctrina de justificatione & temeraria fiducia in Christum tanquam digni errorum fructus pullulaverint. Taceo jam aliorum Scriptorum quantumvis coævorum testimonia, ex quibus præcipue Erasmus Rotterodamus (h), & Georgius Wicelius (i), aliique quam plurimi ex Lutheri Evangelio corruptissimos mores fuisse introductos testantur. Quinimo adeo abominandos fructus ex spuria hac reformatione procreatos haud mirabitur ille, qui ipsius Lutheri opera perlustrat, ac præcipue ea, quæ tom. 2. Jenens. edit. de falso nominato Clericorum statu fol. mihi 141. item fol. 147. & 212. necnon tom.

(h) Epist. in Pseudo - Evangelicos tom. 9. edit. Basil. ann. 1540. Epist. ad fratres Germaniæ inferioris. Vide Gretserum in suo libro, cui titulus: Desiderii Erasmi Rotterodami de novo Evangelio iudicium cap. 1. 2. & seq.

(i) In libello, qui inscribitur: Retectio Lutherismi apud eundem Gretserum l. c.

Hist. Eccles. Tom. XXXIV.

d

tom. 7. Witt. fol. 347. effutire ac docere non erubuit: si itaque quempiam ea perlegendi cupiditas stimulat, de rei veritate convictus erit, nares tamen & aures caute obstruat, ne lascivo foetore inficiatur; hancque ob rem hujus Pseudo-Apostoli verba huc adducere, verecundia ac honestas prohibuit.

Attamen cum divina Providentia semper ex malo bonum eruere soleat, hinc Numine ita disponente factum, ut aperta fuerit novæ hujus doctrinæ perversitas; inde enim ortum duxit, quod tot Principes antea specioso reformatæ Ecclesiæ obtentu delusi tandem divini Spiritus lumine illustrati latentem malitiam detexerint, atque ejuratis erroribus ad sinum Matris Ecclesiæ redierint. Testes hujus rei sunt illæ rationes, quas iidem Principes publici juris fecerunt, iisque demonstrarunt, quod deserta Lutheri Secta ad fidei Catholicæ professionem ex agnita hujus doctrinæ perversitate fuerint permoti. Tanta nimirum vis est veritatis, ut tandem etiam superet errorem, quantumvis purioris veritatis specie occultatus incedat, carnisque blanditias tanquam fraudis comites & socias habeat: eapropter ab eo tempore, quo primus Lutheranæ defectionis ardor deferbuerat, fidei nostræ hostes nullum
omni-

omnino Regem ac Principem in medium proferre valent, qui ex castris Israel ad Lutheri magni illius Philistæi vel Calvinii vexilla transfisset; nos vero inter Principes, qui novam hanc Reformationem abominantes Ecclesiæ Romano - Catholicæ fidem professi sunt, non sine ingenti gloria, ac veritatis argumento enumerare possumus Henricum IV. Franciæ Regem, Elisabetham Imperatricem, Mariam Eleonoram Anhaltinam de Desavia, Jacobum Badensem Marchionem, Fridericum Hassiæ Castellæ Landgravium, Joannem IV. Saxoniz Electorem, Christianum Wilhelmum Brandenburgensem Marchionem, unacum Eleonora & Christina Sophia Brandeburgo-Culmensibus, Maximilianum Guilielmum, & Joannem Fridericum Brunsvico - Zellenfes, Antonium Ulricum unacum Augusta Dorothea Ducissa Guelpherbytana, Philibertum de Baden-Baden, Carolum & Gustavum postea Cardinalem ex familia Baden - Durlacensium, Fridericum Augustum I. & II. ambos Poloniz Reges, Carolum II. & Jacobum II. Angliz Reges, Ferdinandum Curlandiæ Ducem, Wolfgangum Guilielmum Palatini Electorem, Eduardum Friderici filium Palat. Elect. unacum duabus Sororibus, Fridericum postmodum Cardinalem & Amaliam Electricem ex eadem Serenissima Domo unacum

duabus aliis Principibus ex familia Hassiæ Darmstatensis, Ernestum de Hassia & Rhein-
feldia unacum ejus Conjuge Maria Elenora ex familia de Solms & Durlaco, Joannem Fridericum Hanoveranum Ducem, Albertum Wenceslaum de Fridlandia, Christianum de Mecklburgo - Schwerin, Leopoldum, Joachimum Fridericum, Guiliel-
mum, & Dorotheam ex Familia Holstei-
niana; Dorotheam, Eleonoram, & Sophiam ex domo Wisenburgenfi, præter Alexandrum V. unacum tota ferme familia
lineæ Catholicæ; quatuor principissas de Saxoniam, Christianum Augustum de Solis-
baco, Amaliam, Ludovicum, Adolphum & Joannem de Nassavia, Christianum, Mauriti-
um, & Josephum de Saxenzeits præter totam familiam Principum Saxo-
num de Lauenburgo, Christinam Sueciæ Reginam, & Cœciliam Gustavi I. Filiam; Carolum Alexandrum, Ludovicum Wir-
tembergæ Duces unacum Eleonora, Annam Christinam ex familia Saxo - Weissen-
fensensi, Gustavum, & Mariam Elisabetham ex Bipontino - Kleeburgensi familia, Christianum IV. & Fridericum, necnon
aliam Principissam ex eadem Domo Bipontina, præter plurimos alios primæ Nobilitatis Viros, qui omnes ex malis novæ re-
formationis fructibus doctrinæ perversitatem agnoscentes, absque omni proprii
quæstus

quæstus incitamento ad Catholicam unitatem reversi sunt, quamvis ob hanc mutationem a veræ fidei æmulis acerbas admodum vexationes tolerare coacti fuerint.

Hæc fusiori calamo in medium allata sunt, ut manifestum fiat, quod nova hæc Reformatio a Luthero absque legitima auctoritate fuerit suscepta, modo prorsus indebito propagata, ac demum cum ingenti animarum detrimento, ac cum magna veræ doctrinæ morumque deformitate fuerit firmata, idque ex proprio illorum, qui se totius Germaniæ Reformatores venditarunt, testimonio comprobetur, & quidem eo validius, quo certius ipsimet Reformationis suæ abusus, ac suorum vitia, moresque depravatos ex ipsa nova doctrina, ejusque usu profluxisse demonstrant, cum tamen in nostra Ecclesia corruptelæ ac fidelium scelera, quæ etiam quandoque sancti Patres, alique Verbi divini Præcones, ac Scriptores Catholici exaggerarunt, ex ipsa credentium malitia, ac salutaris doctrinæ neglectu dimanent. Insulse igitur Protestantes adeo disertum sunt, cum de perveris quorundam Catholicorum moribus, eorumque vitiis professioni Catholicæ dissionis declamant, ac sine ullo discrimine vera & falsa in Romanos Pontifices, Cardinales, Episcopos, Sacerdotes, Monachos, & Moniales

niales evomunt, perinde ac si eorum reformatio æqua, vera ac sancta esse ex eo comprobaretur, quod vera Christi Ecclesia membris quibusdam putridis quandoque fuerit deformata. *Nolite igitur, charissimi, omni Spiritui credere, sed probate Spiritus, si ex Deo sint, quoniam multi Pseudoprophetae exierunt in mundum* (k), *nihil autem, inquit S. Augustinus* (1), *sic debet formidare Christianus, quam separari a corpore Christi; qui enim separatur a Corpore Christi, non est membrum ejus, non vegetatur Spiritu ejus: quisquis autem Spiritum Christi non habet, non est ejus.*

(k) I. Joan. 4. v. 1. & 2.

(1) Tract. 27. in Joannem.

CON-